

ע"ז א"ח ס' תנ"ח

ט י"מה שנוהגים במקום שאין אתרוג מצוי (לח) שכל הנקהל קונים אתרוג בשתפוח, השעם, מפני שפיון שקנארוהו לצאת בו (לט) מסתמא הוי כאלו פרשו (מ) שכל הנקהל נותנים חלקם לכל מי שנוטלו לצאת בו על-מנת שיתזוירוהו להם: הגה וגובין מעות אתרוג לפי ממון, דהדור מצנה מנה ספי על צשירים מעל צניים. (מא) ואשה (יט) [יט] פטורה מלפון למעות אתרוג הואיל ואינה תיבת בו (חשובת מהר"ל סימן ט. וכל אדם ישפדל ויהא זר"ו בפצנה לקנות לו אתרוג ולחלב לכד גדי לקים (מב) המצנה (יט) [יט] פתקנה (הג"ט סוף הלי לולת):

(2) נ"ח

ט (לח) שכל הנקהל

קונים (ט) וכי. פ"ב הטי-אדם: אפלו לפי מנהגנו שכל אחד נותן כמו שירצה⁶⁶, מפל מקום זה שאינו נותן כלל נראה-שלא יצא אם יש ביקלתו לפון: (לט) מסתמא הוי כאלו פרשו וכי. ואף-על-פי שכל זה הוא דין גמור, מפל מקום פיון שאין הפל יודעין להקנות, לכן קתבו פנה אתרוגים שמוטב לבדו על שלו אם יש לו כל ארבעה מינים פשרים אף-על-פי שאינם מהדרים כמו של תבואה. ואם אין לו, מוטב שיטל של תבואה הקשרים משיטל של הנקהל, כי יש אומרים דבשל קנהל לא יצא, דשפא יש באחד מהם מי שאין ברצתו להקנות חלקו לתבואה; ואף דלא קניא לן הכי. מפל מקום לכתחלה צדיף ספי לטל של תבואה [ח"א]: (מ) שכל הנקהל נותנים חלקם. ומפל מקום לכתחלה טוב שיכריזו שיפון כל אחד חלקו לתבואה על-מנת להזוירי⁶⁷ [מ"א דה"ח]: (מא) ואשה פטורה וכי. ואם היא רוצה לבדו, (מא) תיבת. ומי שאינו צעיר אין צדיף לפון. ופון בשערי-תשובה: (מב) המצנה פתקנה⁶⁸. פי רב העולם (מג) אינם יודעים להקנות לתבואה, ועוד לעשות הענינים פהלכתן.

ג' אגרות משה
(מ"ח) דהחיות דמ"ו (2)

48) ובסדרת המחלוקת, כתב בש"ת אגרות משה (י"ד ח"א סי' רכז ד"ה חמה איכא) שחלקו בעצם מצות וזינך, האם עיקר המצוה הוא בשביל להרגילו במצוות כדי שיקיימם כשיגדלו, ולכן די בלולב שאול, שעכ"פ מתרגל בוה לעשות מצוה אף שבעצם אין בוה קיום מצוה. או שהזינך להתרגל במצוות הוא רק טעם החיוב, אבל עצם החיוב הוא שחייבו את האב שיראה שגם הקטן יקיים מצוה כתקונה. ולמעשה, כתב בש"ת אגרות משה, (י"ד ח"א סי' קלג, י"ד ח"ב סי' קד) שמדברי השע"צ (סי' לו) משמע שנקט שירצא ידי מצות הזינך אף בלולב שאול, וצ"ח שכן נהוגים שהקטן ירצא ידי חובה בלולב של אביו. וכן הורה הגר"י קניבסקי (אגרות רבנו ח"ב עמ' רצו), שאפשר לסמוך על הראב"ן ושאר הפוסקים הסוברים שמצות הזינך מתקיימת בקטן גם ביום הראשון גם בלא שהאב יקנה לו את ארבעת המינים, ואפשר לנהוג כמותם באופן שיש לאב הרבה קטנים. (ולמעשה נהג לסמוך על זה אף שהיה לו רק בן אחד, וכנראה משום שארבעת המינים לא היו מצויים). וכן מבאר בש"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קנב). אכן, צידד בש"ת אגרות משה (א"ח ח"ג סוף סי' צה) שאף אם נאמר שהאב מקיים מצות הזינך בשאול, אך הקטן אינו יכול לבדו על לולב שאול, כיון שאינו יוצא בוה (וכן דעת הגר"ש אלישיב (אש"י) האיש ח"ג-פ"ב אות א), ולכן במקומות שיש ארבעת מינים בשפע ובזול, יש לכל אחד להחמיר ולקנות לכל קטן וקטן אתרוג ומיניו שהיו שלו ממש, ויקיים האב מצות הזינך שעליו כדון. [אכן, מפשטות לשון השע"צ (סי' לו) נראה שאף שהקטן אינו יוצא ידי חובה אך יכול לבדו לכתחילה].